

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשס"ח, 2008
מספר השאלון: 211,011108

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון ב'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – הבנה והבעה	50	נקודות
חלק א: הבנה (20 נקודות)	}	
חלק ב: הבעה (20 נקודות)		
חלק ג: טקסטים מן המקורות (10 נקודות)		
פרק שני – תחביר	24	נקודות
פרק שלישי – מערכת הצורות	26	נקודות
סה"כ	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

קרא את המאמר שלפניך, וענה על השאלות לפי ההוראות בפרקים שאחריו.

**מ"אנו אהבים אותך מולדת" ועד "עורי עור" –
תמורות ביחס למולדת בשירי ארץ-ישראל**
(מעובד על פי מאמר מאת די"ר טלילה אלירם)*

ביוני 2000 החל להתנגן על גלי האתר שירו של אביב גפן "עורי עור", שבו הוא פונה אל המולדת ואומר לה:

עורי עור! עורי עור! מולדת אהובה, פעם בחיים אנו חיים, תתני קצת אהבה!	עורי עור! עורי עור! מולדת אהובה, פי אנתנו ציפים מאד, וקימים למנוחה.	5
--	--	---

ובהמשך הוא כותב: "ותני לי תיפת לאהב אותך".

שמעתי אותו ובראשי התנגן שיר אחר ששמעתי לראשונה ביומי הראשון בכיתה א'. זהו שיר למולדת מאת אלתרמן וסמבורסקי, שחובר בשנת 1934 (ההדגשות ט"א):

אם קשה היא הדרך ובוגדת אם גם לא אחד יפל חלל – עד עולם נאהב אותך, מולדת אנו לך בקרב ובצמל!	בְּהַרִים בְּכַר הַשֶּׁמֶשׁ מְלַחֶטֶת וּבְצֶמֶק עוֹד נוֹצֵץ הַטֵּל. אָנוּ אֹהֲבִים אוֹתְךָ, מוֹלַדְתִּי, בְּשִׁמְחָה, בְּשִׁיר וּבְצֶמֶל.	10
--	--	----

66 שנים מפרידות בין שני השירים הללו, שניהם שירי ארץ-ישראל המבטאים כל אחד בזמנו את הרגשות ואת הלך הרוח של תושבי הארץ השרים אותם. כבר ממבט חטוף ניכרים ההבדלים בין השירים: שירם של אלתרמן וסמבורסקי מלא שמחה, מרץ ואהבת מולדת, ואילו שירו של גפן מבטא עייפות, רפיון וציפייה לקבל אהבה.

שירי ארץ-ישראל עוסקים בחוויות משותפות או בחוויות אישיות-אוניברסליות באופיין. אחד הנושאים אשר מוצא את ביטויו בשירים הוא היחס למולדת, לארץ-ישראל. בתקופת העליות הראשונות השירים מפליגים בשבחה וביופייה של הארץ, שופעים אופטימיות באשר לעתידה, מביעים אהבה עזה למולדת, מסירות ללא גבול ונכונות להקרבה, וספוגים בלהט העשייה ובחדוות היצירה. נחישות הרוח, הביטחון הפנימי, האומץ והשמחה מוצאים ביטוי גם בלחנים של השירים, בעלי מקצב של מרש או של ריקודי הורה, וזאת בניגוד גמור לשירן העצוב, האטי והזועק של גפן.

מאין נבעו הנחישות והמסירות הללו העולות משירם של אלתרמן וסמבורסקי ומשירים נוספים בני אותה תקופה? על שאלה זו אשיב על פי משנתו של הוגה הדעות נתן רוטנשטרייך¹. הוא סבור שהישוב הארץ-ישראלי התאפיין במחויבות עמוקה למטרה, ואליה נתלוותה סולידריות, שהיא התנאי להשגת המטרה. המטרה המשותפת – החזון הציוני של תחייה לאומית עברית בארץ-ישראל, והסולידריות – הנשענת על ערכי הסוציאליזם ותנועת העבודה, הבטיחו חברה בעלת חוסן נפשי ועוצמה רוחנית. מצב זה התקיים גם בשנותיה הראשונות של המדינה.

* העיבוד הוא על פי שתי גרסאות של המאמר, שפורסמו בכתב העת מפנה, ספטמבר 2007, וב"דף חודשי למורשת ישראל", המכללה האקדמית יהודה ושומרון, אייר תשס"ב.

1 בספרו עיונים בציונות בזמן הזה, 1977. /המשך בעמוד 3/

בתרבות המוזיקלית שנוצרה באותן שנים ואשר הייתה חלק מהעשייה התרבותית באה לידי ביטוי האידאולוגיה של העבריות: רבים מהשירים שנוצרו בעשור הראשון של המדינה נכתבו ברוח העבריות, הקרבה לאדמה והרצון להידמות לעברי הקדמון: שירי שיבולים, רועים, יוגבים וכורמים, ושירי נופים. 35

במהלך העשור השני והשלישי של המדינה חלו בחברה הישראלית שינויים אידאולוגיים ותרבותיים. ערכים חברתיים של סוציאליזם, שיתופיות, סולידריות ו"צבריות" החלו לפנות את מקומם באטיות אך בעקביות לערכים קפיטליסטיים של תחרותיות, הישגיות, אינדיווידואליזם ונהנתנות. שינויים אלה מצאו את ביטולם גם בתרבות המוזיקלית הישראלית. השירים העבריים איבדו את השליטה הבלעדית שלהם בכלי התקשורת, ועם כניסתה של מוזיקת הפופ והרוק הם נדחקו ממקומם. שירי ארץ-ישראל השתנו אף הם בהשפעת המוזיקה העולמית, כפי שאמר אהוד מנור (בריאיון בשנת 1996): 40

השיר האישי תפס מקום בעולם כולו. התופעה הבולטת ביותר בזמר היא שחדלנו לשיר בגוף ראשון רבים. לא עוד "אנחנו שרים לך מולדת ואמא", אלא "נתתי לך חיי, ירדתי על ברכיי". היחס השתנה, כי החלו לבקוע סדקים בתוך החברה הישראלית. 45

אולם ה"אנחנו" שנעלם מן הטקסטים של השירים לא נעלם מבחינה רגשית. אנו מוצאים את האהבה למולדת מבוטאת בנוסטלגיה ובגעגועים למה שהיה פעם. אירועי השירה בציבור, שהחלו באמצע שנות השבעים, והשירים המושרים בהם הם ביטוי לגעגועים האלה. השירה בציבור מספקת לנו את האפשרות לשוב ולהרגיש לזמן-מה את ה"ביחד", את הסולידריות שאינה קיימת בחיי היום-יום. 50

ואכן שוב לא נכתבים שירי מולדת תמימים, שירים אופטימיים בעלי מסרים פשוטים וחד-משמעיים של אהבה לא מסויגת לארץ, כמו שירו של אלתרמן שהובא לעיל. השירים החלו לבטא ראייה רליסטית ולפעמים פסימית של קשיי החיים בארץ. בשנת 1973 כותב אהוד מנור, אח שכול, שיר אהבה לארץ בשם "ללכת שבי אחרייך". בשיר זה הוא כותב על "ארץ של חלב, מרור ודבש", ועל "לכאב אותך ושוב להתאהב". כעשור אחר כך, בתקופת מלחמת לבנון הראשונה (1982) הוא אופטימי פחות: "אין לי ארץ אחרת, גם אם אדמתי בוצרת", ומתוך אהבה ומשוכנעות שזו ארצו הוא זועק ובוכה על השינוי שחל בה: 55

לא אֶשְׁתַּק כִּי אֶרְצִי שְׁנֵתָה אֶת פְּנִיָּה.

לֹא אֶנְתֵּר לָהּ, אֶנְפִּיר לָהּ

וְאֶשִׁיר כִּי אֶן בְּאֶזְנוֹתֶיךָ עַד שֶׁתִּפְקַח אֶת עֵינֶיךָ. 60

שיר זה הוא במידה מסוימת גרסה מקדימה לשירו של אביב גפן "עוררי עור". מחד גיסא זהו שיר מחאה על מה שקורה בארץ, אך מאידך גיסא זהו שיר אהבה פטריוטי, עדיין שיר אהבה. מנור ישיר ויזכיר לה עד שתתעורר. אביב גפן, עשרים שנה מאוחר יותר, יקרא לה במפגיע "התעוררי!"

(שים לב: המשך המאמר בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 4/

65 בסוף המאה העשרים ובראשית המאה העשרים ואחת החברה הישראלית נמצאת, כפי שכותב הרב יואל בן-נון, "בתוך משבר זהות וערכים שעובר עלינו כחברה בדיכאון קיומי קולקטיבי"². השבר הערכי מוצא את ביטויו המגדי בשירים הנכתבים בתקופה זו, שירים הצועקים וכואבים על מה שקורה בארץ. אלו שירים של ייאוש; של חוסר אונים, של חוסר עשייה, של תחושה ש"המדינה נעלמת". אחד מהם הוא השיר שפתחנו בו: "עורך עור". במקום להעניק אהבה למולדת, המולדת נקראת לתת לכותב אהבה וכוח לאהוב אותה. הסוציולוג 70 די"ר מוטי רגב רואה בשיר של גפן שיר ציוני אשר "יש לו ערגה לאחדות מאוד לאומית, מאוד קולקטיביסטית, לפי מיטב המסורת הציונית. הוא לא מרוצה מהמצב כרגע, ומיחל למשהו שמעטים יתנגדו לו בחברה היהודית בארץ-ישראל"³. השיר מבטא כמיהה לסולידריות לאומית. שיר זה אינו השיר היחיד בתקופה זו המשקף עייפות ומורל ירוד, וחברים לו שירים רבים שתקצר כאן היריעה מלפרטם. 75

בתקופה הנוכחית, זו של הכפר הגלובלי ושל האינטרנט, אם באמת אנו רוצים להגיע לסולידריות לאומית וללכידות חברתית, חשוב קודם להכיר באותנטיות של המסר שמשדרים שירי המולדת העכשוויים: מסר של עייפות, מורל ירוד וחוסר אונים. רק אם נכיר בכך, יש סיכוי שנתעורר ונעשה בדק בית ערכי יסודי – כדי שיהיה לנו כוח לשנות את הטעון שינוי, 80 כדי שנוכל להמשיך לחיות במולדת ולבנות אותה, כדי שתהיה לנו מולדת שנוכל לכתוב לה שירים של אהבה ושל אופטימיות.

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שלושה חלקים – א: הבנה, ב: הבעה, ג: טקסטים מן המקורות. ענה על השאלות לפי ההוראות בכל חלק.

חלק א: הבנה (20 נקודות)

ענה על כל השאלות 1-4 על פי המאמר.

1. היחס למולדת המובע בשירי ארץ-ישראל מתואר במאמר בשלוש תקופות עיקריות. ציין כל תקופה, כתוב מה מאפיין את היחס למולדת באותה תקופה, והבא שורה משיר המדגימה מאפיין זה.

תוכל לערוך במחברתך את תשובתך בטבלה, כמו זו שלפניך. (9 נקודות)

תקופה	מאפיין	שורה מדגימה
א		
ב		
ג		

2 בן-נון, ידיעות אחרונות, 13/6/2001.

3 בתכנית הטלוויזיה "תוצרת הארץ".

2. בחר בתשובה הנכונה והעתק אותה במלואה למחברתך. (3 נקודות)

מהי הנחת היסוד העומדת בבסיס המאמר?

- (1) שירים משפיעים על היחס למולדת.
- (2) שירים משקפים שינויים החלים בחברה.
- (3) לשירים אין כל קשר לאידאולוגיה חברתית.
- (4) שירים משקפים תמורות החלות בכלי התקשורת.

3. הכותבת משלבת במאמר הן מובאות משירים והן מקורות נוספים.

מה הם המקורות הנוספים, ומהי תרומתם למאמר? (4 נקודות)

4. א. מהי ההמלצה של הכותבת בסיום המאמר? (2 נקודות)

ב. מה דעתך על המלצה זו? נמק את דבריך. (2 נקודות)

חלק ב: הבעה (20 נקודות)

בחר באחד מהנושאים 5-6 וכתוב עליו מאמר בהיקף של עמוד עד עמוד וחצי על פי ההוראות.

5. אירועי השירה בציבור נפוצים בקרב צעירים ומבוגרים בישראל.

כתוב מאמר ובו תאר את התופעה, פרט סיבות אפשריות לה, והבע את דעתך עליה.

6. יש הטוענים כי בתקופתנו ה"אני" וה"יחיד" החליפו את ה"אנחנו" וה"ביחד".

כתוב מאמר ובו דון בטענה זו, הבע את דעתך עליה, ובסס את דבריך על דוגמאות

מתחומים שונים (כגון חברה, משפחה, צבא).

/המשך בעמוד 6/

חלק ג: טקסטים מן המקורות (10 נקודות)

ענה על שאלה 7.

7. לפניך משנה חי, מפרק ג' במסכת תענית.

קרא את המשנה, וענה על הסעיפים א-ד שאחריה.

1	מעשה שאמרו לו לחוני המעגל: התפלל שיגדו גשמים. [...]
2	התפלל, ולא ירדו גשמים.
3	מה עשה? עג עונה ועמד בתוכה, ואמר לפניו: רבונו של עולם, בניד שמו פניהם עלי
4	שאני כבן בית לפניך. נשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחם עלי בניד.
5	התחילו הגשמים מנטפין. אמר: לא כך שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות.
6	התחילו לירד בצער. אמר: לא כך שאלתי, אלא גשמי רצון ברכה ונדבה.
7	ירדו כתקנו, עד שיצאו ישראל מירושלים להר הבית מפני הגשמים.

א. במשנה מופיע פעמיים הפועל **התפלל**: בשורה 1 ובשורה 2.

כתוב את הגוף והזמן של הפועל בכל אחת מהפעמים. (2 נקודות)

ב. המר לעברית בת-ימינו את המילים ואת הצירוף שלפניך המודגשים בקו. (3 נקודות)

(1) עג עונה (שורה 3)

(2) התחילו הגשמים מנטפין (שורה 5)

(3) התחילו לירד בצער (שורה 6)

ג. לפניך משפט מן המשנה:

בניד שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך. (שורות 3-4)

כתוב משפט זה בעברית בת-ימינו בלי לשנות את משמעותו. (2 נקודות)

ד. ציין שלוש תופעות לשון שונות האופייניות ללשון חז"ל, והבא מן המשנה שלעיל

דוגמה לכל אחת מן התופעות שצינת. (3 נקודות)

פרק שני – תחביר (24 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע שאלות: על שאלה 8 (חובה), ועל שלוש מהשאלות 9-12 (שאלות בחירה).
(לכל שאלה – 6 נקודות)

8. שאלת תובה (6 נקודות)

לפניך שני משפטים II-I, על פי המאמר:

- I. נתן רוטנשטרייך טוען שהיישוב בארץ-ישראל התאפיין במחויבות עמוקה למטרה ובסולידריות רחבה.
- II. החברה הישראלית נמצאת כיום, לדברי הרב יואל בן-נון, בתוך משבר זהות וערכים.

ענה על הסעיפים א-ב.

א. העתק למחברתך את המשפטים II-I, ונתח אותם לפי ההוראות הבאות:

- ציין מהו הסוג התחבירי של כל משפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב. במשפט איחוי – תחם את האיברים.
במשפט מורכב – תחם את הפסוקית / הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.
 - בכל משפט ציין את החלקים הכוללים ואת תפקידם התחבירי.
- ב. בשני המשפטים II-I נמסרים דברי אישים במבנים תחביריים שונים. הקר את משפט II במשפט בעל מבנה תחבירי מסוג אחר.

/המשך בעמוד 8/

שאלות בחירה (18 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 9-12 (לכל שאלה – 6 נקודות).

9. לפניך שלושה משפטים, III-I – שניים מהשיר של נתן אלתרמן ואחד מהשיר של אהוד מנור:

I. **בְּהַרִים כָּבֵד הַשֶּׁמֶשׁ מִלְהֻטָּתוֹ, וּבְעֵמֶק עוֹד נוֹצֵץ הַטֵּל.**

II. **אֲנִי אוֹהֵבִים אוֹתָךְ, מוֹלַדְתְּ, בְּשִׂמְחָה, בְּשִׁיר וּבְעֵמֶל.**

III. **אֲשִׁיר כָּאֵן בְּאֲזִינֶיהָ עַד שֶׁתִּפְקַח אֶת עֵינֶיהָ.**

העתק למחברתך את המשפטים III-I, ונתח אותם לפי ההוראות הבאות:

א. בכל משפט ציין מהו הסוג התחבירי שלו: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

במשפט איחוי – תחם את האיברים. במשפט מורכב – תחם את הפסוקית / הפסוקיות, וציין את תפקידן התחבירי.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של כל אחת מן המילים המסומנות בקו במשפטים I ו-II.

10. לפניך שלושה משפטים III-I, על פי המאמר:

I. **השירים העבריים נדחקו ממקומם עם כניסתה של מוזיקת הפופ והרוק לארץ.**

II. **השירים החלו לבטא ראייה פסימית בשל התערערות הערכים בארץ.**

III. **אנו נעשה בדק בית ערכי יסודי, שיביא לשינוי היחס למדינה.**

נסח כל אחד מהמשפטים III-I כך שבכל משפט תהיה פסוקית תיאור שתתאים לתוכן המשפט.

11. לפניך שתי דרכים II-I לתחימת חלקים של משפט, אך רק אחת מהן נכונה.

I. ביוני 2000 החל להתנגן שירו של אביב גפן, "עורי עור",
שבו הוא מבקש מן המולדת: "תני קצת אהבה".

II. ביוני 2000 החל להתנגן שירו של אביב גפן, "עורי עור",
שבו הוא מבקש מן המולדת: "תני קצת אהבה".

ענה על הסעיפים א-ד.

- א. העתק את המשפט שהתחימה בו נכונה (כולל התחימה).
- ב. ציין מהו הסוג התחבירי של המשפט שהעתקת: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.
- ג. במשפט שהעתקת ציין את התפקיד התחבירי של החלקים התחומים.
- ד. במשפט שהעתקת ציין את התפקיד התחבירי של כל אחד מהצירופים האלה:
"עורי עור" ; מן המולדת.

12. א. בכל אחד מהמשפטים III-I שלפניך תחומה פסוקית:

I. אם המסר ייקלט, כולנו נתעורר ונעשה בדק בית.

II. הכותבת תוהה אם באמת אנו שואפים לסוליזריות לאומית.

III. השאלה אם נצליח לשנות את המצב נשאר פתוחה.

מהו התפקיד התחבירי של הפסוקית בכל משפט?

ב. בכל אחד מהמשפטים II-I שלפניך חל שיבוש:

I. חדוות היצירה ונחישות הרוח מוצאים ביטוי בלחנים של השירים.

II. רבים משתתפים בערבי שירה בציבור משום שהם אוהבים ומתגעגעים
לשירים שהיו פעם.

כתוב כל משפט בצורתו המתוקנת, והסבר את התיקון.

פרק שלישי – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש שאלות: על שאלה 13 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 14-17 (שאלות בחירה).

13. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך ארבע קבוצות מילים, א-ד, ובכל קבוצה יש מילה יוצאת דופן מבחינת השורש.
מכל קבוצה העתק את המילה היוצאת דופן, וכתוב מהו השורש המשותף לשתי המילים האחרות.

- א. בְּטוּי, מְבֹטָא, מְבֹט
- ב. נְצוּרִים, נוֹצָר, יְצִירָה
- ג. שׁוּבִי, שָׁבִי, תְּשׁוּבָה
- ד. תְּמוּרָה, מְתֵמֵר, מְמִיר

שאלות בחירה (18 נקודות)

לפניך ארבע שאלות: שתיים מתחום הפועל (שאלות 14-15), ושתיים מתחום השם (שאלות 16-17).
עליך לענות על שתי שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן כרצונך: מתחום הפועל, מתחום השם או משני התחומים (לכל שאלה – 9 נקודות).
שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים שבה.

הפועל

14. א. לפניך שני משפטים II-I, ובכל משפט יש פועל מודגש:

I. התופעה חזרה ונִשְׁנְתָה.

II. יש סיכוי שִׁנְשֵׁתָנָה.

ענה על הסעיפים (1)-(2).

(1) מהו השורש המשותף לשני הפעלים המודגשים?

(2) מהו ה**בנין** של כל פועל מודגש?

ב. לפניך שלושה משפטים III-I, ובכל משפט יש פועל מודגש:

I. השיר נֶאֱוִי להשמעה.

II. נִרְאָה לי שהשיר ייקלט היטב.

III. הכותב רֹאָה את המציאות כהווייתה.

מבין המשפטים הבאים [(1)-(3)], העתק למחברתך את המשפט שהנאמר בו נכון,

ונמק את בחירתך.

(1) אחד הפעלים המודגשים יוצא דופן מבחינת השורש.

(2) אחד הפעלים המודגשים יוצא דופן מבחינת ה**בנין**.

(3) אחד הפעלים המודגשים יוצא דופן מבחינת ה**זמן**.

ג. לפניך משפט: המדריך גער בחניך: "תפסיק לְהִתְבַּכֵּן".

ציין את השורש של הפועל המודגש, והסבר כיצד נוצר השורש הזה.

15. א. לפניך שני משפטים II-I, ובכל משפט יש פועל מודגש:

I. עוֹרֵי מוֹלַדַּת אַהוּבָה!

II. הַתְּעוֹרְרֵי מִשְׁנַתְּד!

ענה על הסעיפים (1)-(2).

(1) מהו הַשּׁוֹרֵשׁ הַמְּשׁוֹתֵף לַשְּׁנֵי הַפְּעִלִים הַמּוֹדָגְשִׁים?

(2) מהו הַבְּנִיין שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהַפְּעִלִים הַמּוֹדָגְשִׁים?

ב. לפניך שלושה משפטים III-I, ובכל משפט פועל מודגש:

I. מְקוּבַל לְחֹשׁוֹב כִּי הָאֲהָבָה מְעוֹרֶרֶת אֶת עֵינֵי הָאוֹהֲבִים.

II. הַבִּיקוּרֹת עַל הַהֲצָגָה מְעוֹרֶרֶת עֵנִיין בְּצִיבוֹר.

III. לְפִי הַפְּרָסוֹם, הַהֲגָנָה מְעַרְעֶרֶת עַל פֶּסֶק הַדִּין.

מבין המשפטים הבאים [(1)-(4)], העתק למחרתך את המשפט שהנאמר בו נכון.

(1) הַפְּעִלִים מְעוֹרֶרֶת, מְעוֹרֶרֶת, הֵם מְאוֹתוֹ בְּנִיין.

(2) הַפְּעִלִים מְעוֹרֶרֶת, מְעַרְעֶרֶת הֵם מְבַנִּינִים שׁוֹנִים.

(3) הַפְּעִלִים מְעוֹרֶרֶת, מְעוֹרֶרֶת הֵם מְשׁוֹרְשִׁים שׁוֹנִים.

(4) הַפְּעִלִים מְעוֹרֶרֶת, מְעַרְעֶרֶת הֵם מְאוֹתוֹ שׁוֹרֵשׁ.

ג. לפניך שני משפטים II-I, ובכל משפט יש פועל מודגש:

I. כְּשֶׁתִּסְתִּיִּים בְּנִיית הַסִּירָה הִיא תוֹשֵׁט בְּנֶהַר.

II. הַנְּשִׂיא הַכְּרִיז: "יִדְנוּ תוֹשֵׁט לְשִׁלּוֹם לְכָל שְׁכֵנֵינוּ".

ענה על הסעיפים (1)-(2).

(1) מהו הַשּׁוֹרֵשׁ שֶׁל כָּל פּוֹעֵל מּוֹדָגֵשׁ?

(2) מהו הַבְּנִיין הַמְּשׁוֹתֵף לַשְּׁנֵי הַפְּעִלִים הַמּוֹדָגְשִׁים?

(שים לב: שאלות 16-17 בעמוד הבא.)

השם

16. א. לפניך ארבעה שמות שנוצרו מבסיס וצורן סופי:
מְשֻׁכָּנְעוּת (שורה 57), **נְכוֹנוּת**, **מוֹדְעוּת**, **מְרַכְבוּת**
 ענה על הסעיפים (1)-(2).
 (1) מהי המשמעות של הצורן הסופי המשותפת לארבעת השמות?
 (2) מה משותף לבסיסים של ארבעת השמות שברשימה?
 ב. הסבר בפירוט את דרך התצורה של המילה: **בִּינְלָאֲמִיּוּת**.
 ג. לפניך שתי מילים: **שִׁתְפוּת**, **הִשְׁתַּתְפוּת**.
 ענה על הסעיפים (1)-(2).
 (1) ציין את דרך התצורה של כל מילה.
 (2) איזו מבין המילים **שִׁתְפוּת** או **הִשְׁתַּתְפוּת** מתאימה למשמעות המשפט הבא? העתק אותה למחברתך.
 מקימי היישוב בחרו לחיות יחד בשל ה _____ הרעיונית ביניהם.

17. א. לפניך שישה שמות.
מְשׁוֹרֵר, **שִׁירוֹן**, **זָמֵר**, **חֲמֻשִׁיר**, **זָמֵר**, **תְּזַמְרֵת**
 העתק מן הרשימה:
 (1) שם שנוצר בדרך של בסיס וצורן סופי. ציין את המשמעות של הצורן הסופי.
 (2) שם שנוצר בדרך של הלחם בסיסים.
 (3) שני שמות המציינים בעלי מקצוע. ציין את דרך התצורה המשותפת להם.
 ב. ענה על הסעיפים (1)-(3):
 (1) לפניך שלושה שמות:
תְּקַצִּיב, **מְקַצֵּב**, **תְּקַצִּיב**
 איזה מהשמות יוצא דופן מבחינת ה**שורש**? נמק את תשובתך.
 (2) לפניך שלושה שמות:
מְקַצֵּב, **מוֹסֵד**, **מְבַנֵּה**
 איזה מהשמות יוצא דופן מבחינת משמעות המשקל? נמק את תשובתך.
 (3) לפניך שלושה שמות:
תְּקַצִּיב, **תְּדַמִּית**, **תְּקַלִּיט**
 איזה מהשמות יוצא דופן מבחינת ה**גזרה**? נמק את תשובתך.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך